

Ontdek Volkskrant Digitaal Basis nu **inclusief** de Volkskrant Editie voor uw tablet. Vanaf €1,99 per week

WORD
ABONNEE

de Volkskrant

NIEUWS TROIKA BANK

Troika Bank middelpunt in witwasoperatie vanuit Rusland

Opnieuw werd deze week duidelijk hoe kwetsbaar het financiële systeem is voor misbruik. Nederlandse banken blijken betrokken bij het witwassen van miljarden aan mogelijk dubieus Russisch geld. Via twee Litouwse banken stroomde het geld Europa in.

Tom Kreling 8 maart 2019, 19:22

Acteur George Clooney (midden) en vriend Ruben Vardanyan (paarse das), de Russisch Armeense zakenmandie ooit de Troika bank oprichtte, bij de herdenking van de Armeense genocide in 2016 in Jerevan. Beeld Getty Images Europe

Het is puzzelen voor gevorderden, het ontrafelen van internationale

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service

Litouwse banken uit: 1,3 miljoen banktransacties, e-mails, rekeningen en juridische documenten die horen bij ongeveer 3,4 miljard euro aan rondgepompt dubieus geld uit Rusland. De puzzel die daarmee gelegd werd, laat zien hoe Europese banken, inclusief ING, ABN Amro en Rabobank, mogelijk hebben meegewerkt om dit geld wit te wassen.

De laatste jaren lekken er met regelmaat gegevens uit die laten zien hoe politici, dictators en criminelen financiële structuren gebruiken om geld wit te wassen, vermogens weg te sluizen en bezit te verhullen.

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service

afgelopen jaren onthulde de Deense krant *Berlingske* hoe maar liefst 200 miljard euro uit Rusland en andere voormalige Sovjet-landen **zou zijn witgewassen via een Lets filiaal van de Danske Bank**. Hetzelfde patroon is ook in deze nieuwe affaire weer te zien. Want ook hier gaat het banken uit Baltische staten die gebruikt zijn om Russisch geld van criminelen, politici en mensen rond president Poetin Europa in te krijgen.

Het Openbaar Ministerie in Nederland zegt er samen met opsporingsdienst FIOD bovenop te zitten. 'We volgen het nieuws, krijgen signalen, die onderzoeken we op eventuele aanknopingspunten die een strafrechtelijk onderzoek zouden kunnen rechtvaardigen. Het is een internationale puzzel die internationaal gelegd moet worden.' Ook in andere landen zijn autoriteiten onderzoeken begonnen, zoals in Spanje, waar gekeken wordt naar aankopen van grond aan de Costa Brava door vertrouwelingen van Poetin met geld uit de witwasmachine.

Middelpunt van deze witwasmachine is de Russische Troika Bank, ooit opgericht door de Russisch Armeense zakenman Ruben Vardanyan. In 2012 verkocht hij zijn bank. Daarna maakte hij vooral goede sier als filantroop, spreker op het economische forum in Davos en als vriend van acteur George Clooney. In een verklaring liet hij deze week weten dat zijn bank zich altijd aan de internationale financiële regels heeft gehouden.

Uit de gelekte documenten - die door OCCRP in Nederland onder meer gedeeld werden met **Trouw** en **De Groene** - blijkt dat zijn bank tientallen bedrijven oprichtte en bijbehorende bankrekeningen opende bij de Litouwse banken Ukio Bankas en Snoras AB. Tussen 2006 en 2013 vlogen van daaruit miljoenen heen en weer tussen bedrijfjes op exotische locaties als de Britse Maagdeneilanden en Belize, en in 'gewone' landen als Nederland, waarbij het geld via rekeningen van diverse Europese banken stroomde.

Een deel van dit Russisch geld is herleidbaar naar fraudezaken, zoals een zwendel met kunstmatig verhoogde brandstofprijzen op het vliegveld van Moskou. Een ander deel lijkt afkomstig uit de bekende

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service

belastingambtenaren 230 miljoen dollar belastinggeld hadden gestolen. De Russische advocaat Sergej Magnitksy bracht deze zaak aan het licht, maar werd vervolgens opgepakt en overleed in zijn cel na ernstige mishandeling.

Hoe werkt de witwasmachine van de Troika Bank? Bedrijven kunnen niet zomaar geld aan elkaar overmaken, daar moet een grondslag voor zijn. Dat gebeurde door koopcontracten op te stellen, waaruit moest blijken dat er goederen waren verkocht. Of er werd een andere listige truc bedacht om een betaling te rechtvaardigen. Dan kocht bedrijf A een pakket aandelen van bedrijf B, maar op dezelfde dag werd die koopovereenkomst weer ontbonden. Maar dan moest bedrijf A nog wel een fikse boete aan bedrijf B betalen vanwege het niet nakomen van de overeenkomst. Heeft het geld eenmaal zo'n gecreëerde legale titel, dan kan het gebruikt worden om er bijvoorbeeld huizen of boten mee te kopen of rekeningen te voldoen van dure klinieken of privéscholen.

Zo kocht een Russische senator, met een bijbehorend bescheiden salaris, in 2008 plots een miljoenenjacht bij de Nederlandse scheepsbouwer Heesen. De facturen van het bedrijf werden betaald door anonieme bedrijfjes, onder meer op Gibraltar. Wat de oorsprong van dit geld is, is niet te achterhalen.

Ook dook opnieuw de Russische cellist Sergej Roldoegin op, en niet vanwege zijn muzikale kwaliteiten. Deze vriend van Poetin en peetoom van diens oudste dochter had via via, met een bankrekening van ABN Amro als tussenstation, met zijn brievenbusfirma uit Panama geld uit de witwasmachine te ontvangen.

Het is voor banken ingewikkeld om bij dit soort transacties te achterhalen wat precies de herkomst van het geld is en wie er achter zit. Helemaal als allerlei contracten de geldstroom lijken te legitimeren, het zogeheten *trade based* witwassen. Een woordvoerder van ING wijst er op dat het gaat om betalingen tussen 2006 en 2013 en dat de bank na het schandaal vorig jaar – een schikking met justitie van 775 miljoen euro vanwege het faciliteren van witwassen – meer geld en mankracht heeft uitgetrokken voor betere controle.

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service

Het is een kat-en-muisspel, zegt hoogleraar Brigitte Unger, expert in belastingontwijking en witwassen, van de Universiteit van Utrecht. 'En op dit moment zijn de muizen beter dan de katten.' Dat opnieuw een van de Baltische staten gebruikt is als toegangspoort naar Europa noemt ze logisch. 'Het zijn de eerste landen die grenzen aan Rusland en waar dus roebels in euro's kunnen worden omgezet en daarnaast zijn het kleine, arme landen die vaak niet genoeg kennis en geld hebben om dit tegen te gaan.'

Wat daarbij ook niet helpt is dat uit de gelekte data blijkt dat mensen die in Litouwen fraude en corruptie moesten tegengaan, zelf ook geld uit de witwasmachine kregen, blijkt uit de data. De twee betrokken Litouwse banken werden uiteindelijk in 2011 en 2013 gesloten door de autoriteiten, omdat ze niet genoeg deden tegen witwassen. Dat helpt even, want er zijn altijd wel weer andere financiële instellingen die misbruikt kunnen worden.

Wat volgens Unger echt zou helpen is als er eindelijk werk wordt gemaakt van een publiek register, waarin de zogeheten *ultimate beneficial owner*, de uiteindelijke eigenaar, van een bedrijf staat. 'Transparantie. De EU eist nu wel registers, maar elk EU-land bepaalt zelf hoe het dit doet. We hebben openbaar toegankelijke en regelmatig geactualiseerde registers van zowel bedrijven als ook hun eigenaren nodig. En dat zie ik nog niet komen.'

NU MOET MARIËLLE U. ECHT OPHANGEN...

Nee, de Rotterdamse fotograaf en Russisch vertaalster Mariëlle U. wil niet zeggen waarom ze een paar jaar stond ingeschreven als directeur van Kaft bv. 'Dat lijkt met niet verstandig.' Ja, ze kent Kaft wel, geeft ze toe. Dit bedrijfje dook deze week op in de gelekte bankgegevens over de witwasmachine en bleek tussen 2006 en 2013 tientallen miljoenen te hebben ontvangen van een Nieuw-Zeelands bedrijf dat gelieerd is aan een Nieuw-Zeelander die betrokken was bij wapen- en drugshandel en belastingfraude.

Het bedrijfje Kaft werd in 2003 opgericht door ene Vladimir Shulmeister, ooit kortstondig viceminister van Infrastructuur in Oekraïne. Het bedrijf heeft een bankrekening bij de Amsterdam Trade Bank, een Nederlands onderdeel van de Russische Alfa Bank.

Op facturen die de geldstroom moeten verklaren staat onder meer dat er betaald werd voor de aankoop van wasmachines. De factuur is getekend fotografe Mariëlle U., die er niets over wil zeggen. 'Ik denk dat ik dit gesprek nu gaan beëindigen.'

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service

Ze blijkt ook voor allerlei andere Nederlandse bedrijfjes – computerimport, zeephandel, schroothandel - ingeschreven te staan of te hebben gestaan als directeur of gevolmachtigde. Maar ook daarover wil ze niks zeggen. 'Ik ga nu echt ophangen.'

MEER OVER ECONOMIE, BUSINESS EN FINANCIËN MISDAAD, RECHT EN JUSTITIE
ECONOMISCHE SECTOR MISDAAD POLITIEK FINANCIËLE EN ZAKELIJKE DIENSTVERLENING
ECONOMIE MARIËLLE U. TOM KRELING

Nieuws & Achtergrond

Start

Best gelezen

Nieuws

Zoeken

Service